

Priloga 2: Likvidnostno tveganje**1. Predmet urejanja**

(1) Ta priloga opredeljuje dodatne zahteve glede upravljanja likvidnostnega tveganja iz 158., 159. in 160. člena ZBan-2 z namenom, da je banka v vsakem trenutku sposobna pravočasno izpolnjevati svoje obveznosti z zagotavljanjem:

1. ustrezne ravni likvidnostnega blažilnika in
2. stabilne strukture financiranja.

(2) Dodatne minimalne zahteve iz prvega odstavka tega člena vključujejo zahteve v zvezi:

1. z organizacijo upravljanja likvidnostnega tveganja;
2. z upravljanjem likvidnosti znotraj enega dne;
3. z upravljanjem sredstev za zavarovanje in obremenitvijo sredstev;
4. s porazdelitvijo stroškov, koristi in tveganj pri zagotavljanju likvidnosti;
5. z zmanjševanjem likvidnostnega tveganja ter
6. z ukrepi za preprečitev in odpravo vzrokov za likvidnostne primanjkljaje.

2. Organizacija upravljanja likvidnostnega tveganja

(1) Politika in postopki upravljanja likvidnostnega tveganja morajo ustrezno vključevati osebe v skupini, poslovna področja in valute poslov, ki jih banka opravlja, z namenom ugotavljanja virov likvidnostnega tveganja ter ovrednotenja izpostavljenosti banke likvidnostnemu tveganju. Ne glede na organizacijsko strukturo in stopnjo centralizacije upravljanja z likvidnostnim tveganjem je nadrejena banka odgovorna za upravljanje z likvidnostnim tveganjem na ravni skupine:

1. na podlagi poznavanja likvidnostnega položaja oseb v skupini in likvidnostnih tokov znotraj skupine in v odnosu do drugih oseb ter
2. ob upoštevanju pravnih, regulativnih ali operativnih omejitev v zvezi s prenosom likvidnosti.

(2) Banka mora pri razmejitvi pristojnosti in nalog zaposlenih upoštevati različna časovna obdobja, vključno s časovnim obdobjem znotraj enega dne, zaradi razlik in posebnosti v upravljanju likvidnostnega tveganja v teh časovnih obdobjih.

3. Upravljanje likvidnosti znotraj enega dne

(1) Banka mora upoštevajoč značilnosti sistema za poravnavo plačil aktivno upravljati likvidnost znotraj enega dne, da zagotovi pravočasno poravnavo zapadlih obveznosti ob upoštevanju normalnega teka poslovanja in stresnih razmer.

(2) Upravljanje likvidnosti znotraj enega dne mora biti del celovitega upravljanja likvidnostnega tveganja in mora zlasti vključevati:

1. neprekinjeno spremljavo in kontrolo likvidnosti znotraj enega dne na podlagi dnevne projekcije prilivov in odlivov, vključno s spremljanjem možnosti za nastanek nepričakovanih likvidnostnih potreb v izrednih likvidnostnih razmerah;
2. zagotavljanje financiranja za zadostitev likvidnostnih potreb znotraj enega dne, tudi v primeru nepričakovanih motenj ter na podlagi sredstev, ki so na voljo za obremenitev;
3. jasno razdelitev pristojnosti in nalog zaposlenih;
4. opredelitev rezervnih postopkov za zmanjšanje možnosti nastanka operativnih težav pri izvajanju vsakodnevnih aktivnosti.

4. Upravljanje sredstev za zavarovanje in obremenitev sredstev

(1) Banka mora opredeliti pristop do obremenitve sredstev in vzpostaviti postopke za ugotavljanje, spremljanje in upravljanje tveganj v povezavi s sredstvi za zavarovanje in obremenitvijo sredstev. Pri tem mora banka upoštevati:

1. posebnosti oz. poslovni model institucije, pri kateri se sredstva nahajajo;
2. državo, v kateri opravlja posle oz. kjer so sredstva zavedena – v uradnih evidencah ali na bančnem računu;
3. posebnosti trgov financiranja;
4. makroekonomske razmere.

(2) Banka mora ugotavljati primernost sredstev za zavarovanje ter možnosti za njihovo pravočasno razpoložljivost. V ta namen mora banka:

1. opredeliti sprejemljive vrste sredstev za zavarovanje, na podlagi katerih je zmožna pridobiti dodatno likvidnost v različnih časovnih obdobjih;
2. za različna časovna obdobja oceniti potrebe po sredstvih za zavarovanje in določiti obseg sprejemljivih vrst sredstev za zavarovanje, ki so bremen prosta in na razpolago tudi v stresnih razmerah, pri čemer mora ločeno ugotoviti obseg primerne finančne premoženja za zavarovanje terjatev Eurosistema;
3. upoštevati obstoječe zakonske in druge pravno zavezujoče, operativne ter druge omejitve v zvezi z uporabo oz. prenosom neobremenjenih sredstev med osebami v bančni skupini znotraj Evropskega gospodarskega prostora in zunaj njega.

(3) Banka mora vzpostaviti ustrezen sistem spremljanja ravni obremenitve sredstev in obveščanja upravljalnega organa in višjega vodstva o:

1. ravni, gibanju in vrstah obremenitve sredstev in s tem povezanih virov obremenitve, kot so zavarovano financiranje ali druge transakcije;
2. višini, gibanju in kreditni kakovosti neobremenjenih sredstev, ki so sicer lahko predmet obremenitve, z določitvijo praga za obremenitev;
3. višini, gibanju in vrstah dodatnih obremenitev, ki so posledica stresnih scenarijev.

5. Porazdelitev stroškov, koristi in tveganj pri zagotavljanju likvidnosti

(1) Banka mora vzpostaviti metodologijo porazdelitve stroškov, koristi in tveganj pri zagotavljanju likvidnosti (v nadaljevanju metodologija porazdelitve) za vse pomembne postavke sredstev in obveznosti ter zunajbilančne postavke. Pri vzpostavitvi metodologije porazdelitve mora banka upoštevati:

1. neposredne stroške, vključno s stroški financiranja oz. najemanja virov in stroški prenosa sredstev;
2. posredne stroške, vključno s stroški likvidnostnih blažilnikov, ki vključujejo tudi oportunitetni strošek vzdrževanja manj donosnih sredstev;
3. vedenjsko komponento produktov, ki odraža stabilnost financiranja.

(2) Metodologija porazdelitve mora vključevati primerne spodbude glede na prispevek posameznih poslovnih področij k likvidnostnemu tveganju, zagotoviti nadomestilo poslovnim področjem, ki zagotavljajo likvidnost, in ustrezno obremeniti poslovna področja, ki potrebujejo likvidnost. Rezultate metodologije porazdelitve banka uporablja pri določanju cen bančnih produktov, ugotavljanju uspešnosti posameznih poslovnih področij in produktov ter pri upravljanju z bilanco banke.

(3) Banka, kadar je to primerno glede na naravo, obseg in zapletenost tveganj, ki izhajajo iz poslovnega modela banke in dejavnosti, ki jih opravlja banka, na podlagi metodologije porazdelitve vzpostavi ustrezen sistem notranjih prenosnih cen, ki temelji na izbrani interni krivulji donosnosti.

6. Zmanjševanje likvidnostnega tveganja

Banka mora opredeliti načine zmanjševanja likvidnostnega tveganja, vključno z:

1. likvidnostnim blažilnikom;
2. sistemom notranjih limitov;
3. raznovrstnostjo virov financiranja;
4. pogodbami o pobotu.

6.1. Likvidnostni blažilnik

(1) Banka mora vzdrževati ustrezno raven likvidnostnega blažilnika v obliki denarja in drugih visoko likvidnih sredstev za kritje dodatnih likvidnostnih potreb v vnaprej opredeljenem kratkoročnem obdobju izrednih likvidnostnih razmer ("survival period"), ko običajni viri likvidnosti niso razpoložljivi ali ne zagotavljajo zadostne likvidnosti, ne da bi pri tem morala spremeniti svoj poslovni model.

(2) Banka mora pri določitvi obsega in sestave likvidnostnega blažilnika upoštevati:

1. stopnjo težavnosti in značilnosti stresnih scenarijev, kot opredeljeno v drugem odstavku 7.1. poglavja;
2. opredeljeno časovno obdobje izrednih likvidnostnih razmer;
3. značilnost likvidnih sredstev, ki sestavljajo likvidnostni blažilnik.

(3) Banka pri oceni likvidnosti sredstev upošteva zmožnost, da na podlagi teh sredstev pridobi likvidnost v kratkem času. Pri tej oceni razvrstitev sredstev za namene računovodskega poročanja ali namene izračuna kapitalske ustreznosti ni ključnega pomena.

(4) Banka mora določiti ustrezen obseg likvidnostnega blažilnika na podlagi stresnih scenarijev, ki temeljijo na vsaj enomesečnem časovnem obdobju izrednih likvidnostnih razmer. Znotraj tega obdobja mora banka določiti vsaj enotedensko časovno obdobje najtežjih likvidnostnih razmer, za katerega mora zagotavljati likvidnostni blažilnik v obliki denarja in sredstev, ki so zelo visoko likvidna in hkrati predstavljajo primerno finančno premoženje za zavarovanje terjatev Eurosistema. Likvidnostni blažilnik za preostalo časovno obdobje manj težavnih likvidnostnih razmer lahko vključuje širši nabor likvidnih sredstev, na podlagi katerega mora biti banka zmožna pridobiti likvidnost v kratkem času. Pri določitvi ustreznega obsega likvidnostnega blažilnika banka tržno vrednost sredstev zmanjša za odbitke, ki odražajo različno stopnjo likvidnosti različnih kategorij likvidnih sredstev.

(5) Banka mora zagotoviti razpršeno sestavo likvidnostnega blažilnika med različnimi kategorijami in znotraj iste kategorije likvidnih sredstev ter valutno usklajenost likvidnostnega blažilnika z likvidnostnimi potrebami. Pri tem mora banka poskrbeti, da so sredstva, ki sestavljajo likvidnostni blažilnik, neobremenjena in na razpolago v vsakem trenutku, vključno v izrednih likvidnostnih razmerah, brez zakonskih in drugih pravno zavezujočih ali operativnih omejitev. Navedene omejitve mora banka pozorno preučiti in upoštevati zlasti v primeru bančne skupine, kjer morajo odločitve glede lokacije in velikosti likvidnostnega blažilnika odražati tudi značilnosti bančne skupine, predvsem z vidika njene sestave, poslov, ki jih opravljajo osebe v skupini, ter organizacije upravljanja likvidnostnega tveganja.

6.2. Sistem notranjih limitov

(1) Banka mora na osnovi notranjih meril in tržnih podatkov ter ob upoštevanju nagnjenosti k tveganjem iz 8. točke drugega odstavka 3. člena tega sklepa vzpostaviti sistem notranjih limitov, ki ji omogoča spremljanje, upravljanje in nadzor likvidnostnega tveganja. V okviru sistema notranjih limitov mora banka opredeliti:

1. limite tveganj iz 9. točke drugega odstavka 3. člena tega sklepa, pri čemer mora upoštevati vse pomembne dejavnike likvidnostnega tveganja, vključno z likvidnostnimi vrzeli, valutno neusklajenostjo, viri financiranja, zunajbilančnimi obveznostmi, sestavo in značilnostjo bančne skupine in likvidnostjo znotraj enega dne,

2. kvalitativne in kvantitativne kazalnike zgodnjega opozarjanja za identifikacijo negativnih trendov, ki zvišujejo izpostavljenost banke likvidnostnemu tveganju.

(2) Banka mora zagotoviti, da so pri opredelitvi limitov in kazalnikov zgodnjega opozarjanja ustrezno upoštevane ugotovitve na podlagi scenarijev upravljanja z likvidnostjo iz 7.1. poglavja.

(3) Banka mora vzpostaviti postopke ukrepanja ter obveščanja uprave in višjega vodstva za primer prekoračitve limitov ali doseganja kazalnikov zgodnjega opozarjanja.

6.3. Raznovrstnost virov financiranja

Banka mora uresničevati preudaren načrt dolgoročnega financiranja, ki ji omogoča jasn pregled nad tveganji, ki izhajajo iz ročnostne transformacije virov sredstev. Banka mora za zagotavljanje raznovrstne strukture financiranja in dostopa do virov financiranja opredeliti morebitne koncentracije virov financiranja in vzpostaviti postopke za njihovo spremljavo. Pri tem mora banka upoštevati koncentracije v zvezi:

1. z osebami, ki zagotavljajo financiranje;
2. z načinom financiranja (brez zavarovanja, na podlagi zavarovanja);
3. s trgi in produkti, ki so vir financiranja;
4. z geografsko lokacijo, valuto in zapadlostjo virov financiranja.

6.4. Pogodbe o pobotu

Pogodbe o pobotu, zaradi vzpostavitve ene same terjatve ali ene same obveznosti na podlagi vzajemnih terjatev in obveznosti, ki so predmet pobota, vplivajo na zmanjšanje likvidnostnih potreb in posledično na zmanjšanje likvidnostnega tveganja. Banka mora pri oceni učinkov pogodb o pobotu na zmanjšanje likvidnostnega tveganja upoštevati vse pravne in operativne dejavnike v zvezi s tovrstnimi pogodbami.

7. Ukrepi za preprečitev in odpravo vzrokov za likvidnostne primanjkljaje

Banka mora opredeliti ukrepe za preprečevanje in odpravo vzrokov za likvidnostne primanjkljaje, vključno z opredelitvijo:

1. različnih scenarijev upravljanja likvidnosti;
2. načrta ukrepov za ponovno vzpostavitev ustrezne likvidnosti za obravnavanje morebitnih likvidnostnih primanjkljajev.

7.1. Scenariji upravljanja likvidnosti

(1) Banka mora upoštevati različne scenarije upravljanja likvidnosti na podlagi normalnega teka poslovanja (osnovni scenarij) in izrednih likvidnostnih razmer (stresni scenariji). Ti scenariji morajo vključevati tudi vpliv zunajbilančnih postavk in drugih pogojnih obveznosti, vključno z obveznostmi, ki izhajajo iz razmerij do pravnih oseb s posebnim namenom listinjenja in drugih pravnih oseb s posebnim namenom, kjer banka nastopa kot sponzor ali zagotavlja pomembno likvidnostno podporo.

(2) Stresni scenariji morajo temeljiti na različni stopnji težavnosti in različno dolgih časovnih obdobjih izrednih likvidnostnih razmer ter zajemati:

1. scenarij, prilagojen lastnemu likvidnostnemu položaju (idiosinkratičen scenarij), ki med drugim predpostavlja poslabšanje zunanje bonitetne ocene, izpad obnavljanja večjih virov likvidnosti (npr. institucionalni investitorji, velika podjetja) brez zagotovitve zavarovanja s strani banke, ter upad vlog na drobno;
2. scenarij, pogojen s situacijo na trgu (tržni scenarij), ki med drugim predpostavlja padec likvidnosti sredstev in poslabšanje pogojev pridobivanja likvidnosti na trgu;
3. scenarije na podlagi kombinacij obeh scenarijev iz 1. in 2. točke tega odstavka.

7.2. Načrt ukrepov za ponovno vzpostavitev ustrezne likvidnosti

(1) Banka mora ugotovitve na podlagi scenarijev upravljanja z likvidnostjo iz 7.1. poglavja upoštevati pri pripravi načrta ukrepov za ponovno vzpostavitev ustrezne likvidnosti, ki določa učinkovite strategije za preprečitev in odpravo vzrokov za likvidnostne primanjkljaje, vključno z ustreznimi ukrepi za premostitev in omejevanje posledic likvidnostnih primanjkljajev ter ponovno vzpostavitev normalnega likvidnostnega položaja banke.

(2) Posebno pozornost pri testiranju načrta ukrepov za ponovno vzpostavitev ustrezne likvidnosti mora banka nameniti odpravljanju pravnih in operativnih omejitev pri učinkovitem delovanju načrta ter pripravi drugih oseb izven banke, ki so vključene v izvajanje načrta.

(3) Načrt ukrepov za ponovno vzpostavitev ustrezne likvidnosti mora vključevati najmanj:

1. postopke zgodnjega ugotavljanja likvidnostnih primanjkljajev s popisom kazalcev likvidnosti in drugih indikatorjev, s katerimi banka pravočasno zazna morebitne likvidnostne težave, ter popisom razmer, ko se uporabi ravnanje za primere likvidnostnih primanjkljajev;
2. opredelitev razpoložljivih in potencialnih virov likvidnosti tako na strani sredstev kot na strani obveznosti, s katerimi lahko banka zadosti dodatnim potrebam po likvidnosti;
3. opis možnosti dostopanja do razpoložljivih ali potencialnih virov likvidnosti ter popis postopkov, ki zagotavljajo dostop do rezervnih virov likvidnosti oziroma virov, ki se sicer ne uporabljajo v rednem poslovanju. Takšni ukrepi vključujejo tudi razpoložljivost primernega finančnega premoženja za zavarovanje terjatev centralne banke (po potrebi tudi v valuti druge države članice ali tretje države, ki ji je banka izpostavljena, in ko je to potrebno za poslovanje v tej državi članici ali tretji državi);
4. strategijo za obravnavo obremenitve sredstev v stresnih razmerah, ki vključujejo znižanje bonitetne ocene banke, znižanje vrednosti zastavljenih sredstev in zahteve po dodatnem kritju;
5. jasno določene pristojnost in naloge zaposlenih za ravnanje v primerih likvidnostnih primanjkljajev, vključno z opisom postopkov poročanja po vodstvenih ravneh in postopkov za zagotavljanje pravočasnega pretoka informacij;
6. pripravo posebnega poročanja s podatki, kazalci in drugimi informacijami, ki so ključne za ukrepanje v primerih likvidnostnih primanjkljajev in za obveščanje znotraj banke;
7. način obveščanja Banke Slovenije o vzrokih za ogroženo likvidnost in načrtovanih aktivnostih za njihovo odpravo;
8. opis postopkov za ravnanje z drugimi deležniki banke, kot so nasprotne stranke v poslu, revizorji, mediji.